

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Σχολή Καλών Τεχνών, Τμήμα Μουσικών Σπουδών.

**ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: Βυζαντινή Μουσική (Βυζαντινή Μουσικολογία
και Ψαλτική Τέχνη)**

Για όσους φοιτητές ή φοιτήτριες ενδιαφέρονται μαζί με το πτυχίο τους να αποκτήσουν ειδίκευση με τίτλο «Βυζαντινή μουσική», σημειώνονται τα ακόλουθα:

1. σύμφωνα με τον οδηγό σπουδών, ισχύουν:

Για την απόκτηση της ειδίκευσης «Βυζαντινή Μουσικολογία και Ψαλτική Τέχνη» απαιτούνται τουλάχιστον 45 ECTS από τα παρακάτω μαθήματα επιλογής συν Διπλωματική Εργασία στο πεδίο αυτό. Όσα μαθήματα είναι σε γκρι υπόβαθρο είναι Υποχρεωτικά για την Ειδίκευση. Οι καθηγητές/τριες της ειδίκευσης μπορούν να ζητήσουν επιπλέον πιστοποίηση πρακτικής γνώσης της βυζαντινής μουσικής μέσω εξέτασης στην ψαλτική τέχνη.

EB202 3	Ψαλτική μελέτη του Αναστασιματαρίου	5	Γιαννόπουλος Εμ.
EB202 0	Σπουδή στο ειρμολογικό γένος μελοποιίας	5	Γιαννόπουλος Εμ.
EB200 2	Όψεις διδακτικής της Βυζαντινής Μουσικής	4	Αλεξάνδρου Μαρία
EB200 5	Λόγος και μέλος: το συναμφότερον της ψαλτικής έκφρασης	5	Γιαννόπουλος Εμ.
	Το Δοξαστάριο του Πέτρου Πελοποννησίου	4	Αλεξάνδρου Μαρία
	Θεομητορικοί ύμνοι και τροπάρια	5	Αλεξάνδρου Μαρία
EB200 6	Χειρόγραφο και έντυπη παράδοση του ψαλτικού ρεπερτορίου	5	Γιαννόπουλος Εμ.
EB200 4	Η σημασία της Νέας Μεθόδου...	6	Γιαννόπουλος Εμ.
EB202 2	Παπαδική μελοποιΐα. Μελέτη και ερμηνεία	5	Γιαννόπουλος Εμ.
EB200 3	Παλαιογραφία Βυζαντινής Μουσικής	5	Αλεξάνδρου Μαρία
EB200 1	Ιστορία και μορφολογία της Βυζαντινής και Μετα-βυζαντινής Μουσικής	5	Αλεξάνδρου Μαρία
EB201 9	Υφή και κάλλος στη Βυζαντινή Μουσική	5	Αλεξάνδρου Μαρία

ΕΒ201 7	Λόγια μουσική της Πόλης	5	Αλεξάνδρου Μαρία Γιαννόπουλος Εμμ.
	Ο κόσμος των μακάμ	4	Αλεξάνδρου Μαρία Εντεταλμένος/η
	Η Βυζαντινή Καλοφωνία	5	Αλεξάνδρου Μαρία
ΜΠ30 19	Μουσικά Σύνολα: Βυζαντινών λόγος και μέλος III	2	Γιαννόπουλος Εμ.
ΜΠ30 20	Μουσικά Σύνολα: Βυζαντινών λόγος και μέλος IV	2	Γιαννόπουλος Εμ.
ΜΠ30 37	Μουσικά Σύνολα: Κλασική Ανατολική Μουσική III	2	Αλεξάνδρου Μαρία
ΜΠ30 38	Μουσικά Σύνολα: Κλασική Ανατολική Μουσική IV	2	Αλεξάνδρου Μαρία

Επισημαίνεται ότι εάν κάποιο από τα σκιασμένα με γκρι μαθήματα («υποχρεωτικά») δεν διδαχθεί λόγω φόρτου υποχρεώσεων ή έκτακτου προβλήματος, δύναται να αναπληρωθεί από ένα από τα υπόλοιπα, μετά από συνεννόηση με τους καθηγητές της ειδίκευσης.

- 2. Πέρα από τα παραπάνω, και με βάση την σαφή παραπάνω πρόβλεψη περί «πιστοποίησης πρακτικής γνώσης της βυζαντινής μουσικής μέσω εξέτασης στην ψαλτική τέχνη», ορίζονται και τα ακόλουθα:**

Στην αρχή της εξεταστικής περιόδου κατά την οποία προβλέπεται να εξεταστεί ο φοιτητής ή φοιτήτρια στην πτυχιακή εργασία, οφείλει να προσέλθει σε εξέταση ειδίκευσης, η οποία θα περιλαμβάνει:

α. Θεωρητική γνώση της ψαλτικής (προτείνεται το Θεωρητικό: Δημητρίου Παναγιωτόπουλου, *Θεωρία και πράξις της βυζαντινής εκκλησιαστικής μουσικής*, ή (κατ' ελάχιστον) αναλυτική και πλήρης γνώση όσων περιέχονται στις θεωρητικές σημειώσεις του μαθήματος «Θεωρία και πράξις της ψαλτικής τέχνης», Οκτώβριος 2023)

β. Ψαλμώδηση μιας ολόκληρης ωδής του κανόνα των Χριστουγέννων (συλλαβικό μέλος), καθώς και της αντίστοιχης αργής καταβασίας (Ειρμολόγιο Ιωάννου, προτεινόμενη έκδοση: Κωνσταντινούπολις 1903 ή ακριβείς επανεκδόσεις της)

γ. Ψαλμώδηση του σ' ή του ι' εωθινού (Αναστασιματάριον Ιωάννου, προτεινόμενη έκδοση: Κωνσταντινούπολις 1905 ή ακριβείς επανεκδόσεις της)

δ'. Ψαλμώδηση του τρίτου πόδα (*Μαρία, ο Κύριος...*) από την οκτάηχη σύνθεση *Θεοτόκε Παρθένε* του Πέτρου Μπερεκέτη (περί το 1700). Προτεινόμενη έκδοση: Μουσική

Συλλογή Γ. Πρωγάκη (τόμ. Β΄-Όρθρος, Κωνσταντινούπολις 1909-10) ή ακριβείς επανεκδόσεις της.

ε΄. Ψαλμώδηση ενός εκ των τριών τελευταίων χερουβικών «της εβδομάδος» (πλ. β΄, ή βαρύς, ή πλ. δ΄) Πέτρου λαμπαδαρίου του Πελοποννησίου και Γρηγορίου πρωτοψάλτου (Μουσική Συλλογή Γ. Πρωγάκη (τόμ. Γ΄-Θεία Λειτουργία, Κωνσταντινούπολις 1909-10) ή ακριβείς επανεκδόσεις της).

στ΄. Ψαλμώδηση 'prima vista' ενός μέλους το οποίο θα δοθεί την ώρα της εξέτασης από το Αναστασιματάριο του Ιωάννου Πρωτοψάλτου (προτεινόμενη έκδοση: όπως παραπάνω ή και από την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Μελωδού: <https://melodos.com/bibliothiki/?p=36795>)

Επισημαίνεται ότι δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην άρτια ψαλτική ερμηνεία των παραπάνω, από πλευράς

- ορθής τονικότητας για τον κάθε εξεταζόμενο,
- σωστής έναρξης και ψαλμώδησης του κάθε ήχου,
- φωνητικής-διαστηματικής ακρίβειας,
- σταθερής χρονικής αγωγής ψαλμώδησης σύμφωνα με την απαίτηση κάθε μέλους,
- ποιοτικής ενέργειας των επιμέρους ψαλτικών σημαδιών,
- ακριβούς γνώσης και ερμηνείας των διαφόρων φθορών και άλλων χαρακτήρων αλλοίωσης των διαστημάτων.

Χωρίς αυτά τα στοιχεία, τα οποία, άλλωστε, διδάσκονται και καλλιεργούνται και στα μαθήματα της ειδίκευσης, **δεν μπορεί να υπάρξει απόκτηση ειδίκευσης**. Για τον λόγο αυτό απαιτείται συστηματική προετοιμασία των υποψηφίων για την εν λόγω εξέταση.

Φεβρουάριος-Μάρτιος 2024

οι καθηγητές της ειδίκευσης

Μαρία Αλεξάνδρου

Εμμανουήλ Γιαννόπουλος